

CUPRINS

PARTEA I

Specificul perspectivei sociologice asupra educației 11

Capitolul 1 Obiectul de studiu al sociologiei educației..... 12

- 1.1 Sociologia educației - subramură a sociologiei 13
- 1.2 Alte ramuri ale sociologiei preocupate de educație 17
- 1.3 Raporturile sociologiei educației cu alte științe 18
- 1.4 Metodele de cercetare ale sociologiei educației 22
- 1.5 Utilitatea studierii sociologiei educației 24

Capitolul 2 Principalele orientări teoretice în sociologia educației..... 26

- 2.1 Utilitatea și specificul teoriilor sociologice asupra educației 27
- 2.2 Teoriile funcționaliste..... 28
 - a. Contribuția lui E. Durkheim la sociologia educației 29
 - b. Funcționalismul lui T. Parsons și R.K. Merton..... 32
 - c. Critica funcționalismului..... 34
- 2.3 Teoriile conflictualiste..... 35
 - a. Max Weber și orientarea neweberiană 36
 - b. Orientarea neomarxistă 38
 - c. Critica sistemelor contemporane de educație 44
- 2.4 Teoriile interacțiunii 48
 - a. Interacționismul simbolic..... 49
 - b. Modelul dramaturgic. Etnometodologia și sociologia cognitivă . 51
 - c. Abordarea ecologică a mediului școlar 55
- Aplicații..... 57

PARTEA a II-a

Sistemul de educație și componentele sale 59

Capitolul 3 Sistemul de educație..... 60

- 3.1 Sisteme și tipuri generice de educație 61
- 3.2 Funcțiile sociale ale instituției educației..... 63
- 3.3 Varietatea instanțelor de socializare, a instituțiilor și organizațiilor implicate în educație 69
- 3.4 „Criza mondială a educației”..... 70

3.5 Contribuția sistemului de educație la dezvoltarea durabilă a societății 72	72
Aplicații.....	79
Capitolul 4 Sistemul de învățământ	80
4.1 Sistemul de învățământ – subsistem al sistemului social global	82
4.2 Analiza eficienței unui sistem de învățământ	85
4.3 Limite funcționale ale unui sistem de învățământ	88
4.4 Democratizarea sistemelor de învățământ	90
Aplicații.....	92
Capitolul 5 Școala ca organizație.....	94
5.1 Caracteristicile organizațiilor	95
5.2 Tipuri de organizații	95
5.3 Abordarea organizației școlare ca sistem deschis.....	99
Elementul 1: Organizația (Componente interne)	103
a. Scopurile specifice	103
b. Structură organizațională	106
c. Procesele sociale	108
d. Comportamentul organizațional.....	111
Elementul 2: Mediul organizației	111
Elementul 3: Intrările (Input).....	112
Elementul 4: Produsele (Output)	113
Elementul 5: Retroacțiunea (Feedback).....	113
5.4 „Sănătatea” organizațiilor școlare	114
Aplicații.....	117
Capitolul 6 Statusuri și roluri formale în organizația școlară	118
6.1 Semnificația statuturilor și a rolurilor sociale	119
6.2 Principalele categorii de roluri în învățământ.....	122
a. Statutul și rolul profesorilor: conținut, determinante, tensiuni specifice	123
b. Roluri de îndrumare, conducere și control.....	130
c. Rolul de elev	139
Aplicații.....	140
Capitolul 7 Variabilele comportamentului organizațional.....	142
7.1 Cultura organizațională a școlii	143
7.2 Climatul organizațional al școlii.....	156
7.3 Sistemul de management al școlii	160
Aplicații.....	165

Capitolul 8 Schimbările în educație	166
8.1 Componentele procesului de schimbare	167
8.2 Autonomia relativă a schimbărilor în educație	168
8.3 Niveluri de analiză a schimbărilor în educație	169
8.4 Sursele schimbării în educație	170
8.5 Strategii de schimbare	172
8.6 Proceduri de schimbare	173
a. Cazul 1: Schimbarea programelor școlare	173
b. Cazul 2: Schimbarea manualelor școlare	174
8.7 Fazele schimbărilor în învățământ	174
8.8 Reforma învățământului ca modalitate de schimbare în educație	176
Aplicații	177
Capitolul 9 Instituții ale educației extrașcolare	178
9.1 Familia – ca mediu socio-educativ	179
9.2 Mass media – ca factor de influență educativă	190
a. Funcțiile mass-mediei	190
b. Efecte social-psihologice ale mass-mediei	190
c. Educația tineretului pentru mass-media	193
Aplicații	195
PARTEA a III-a	
Clasa de elevi ca grup socio-educativ	195
Capitolul 10 Caracteristicile grupurilor educaționale	196
10.1 Scopurile specifice	197
10.2 Compoziția grupurilor educaționale	199
10.3 Sarcinile și activitățile grupurilor educaționale	199
10.4 Organizarea grupurilor	200
10.5 Conducerea grupurilor educaționale	202
Capitolul 11 Interacțiunile sociale din interiorul clasei de elevi	204
11.1 Principalele categorii de interacțiuni	205
11.2 Relațiile dintre elevi	205
a. Tipuri de relații	205
b. Coeziunea clasei	215
11.3 Relațiile profesor-elevi	216
A. Caracteristici generale	216
B. Factori de influență	219
a. Influența diferențelor sociale dintre elevi	219
b. Influența diferențelor individuale dintre elevi	222

c. Influența așteptărilor profesorului	226
Aplicații.....	229
Capitolul 12 Statusuri și roluri în clasa de elevi.....	230
12.1 Statusurile reale și statusurile percepute.....	231
12.2 Variabilele diferențierilor de status în clasa de elevi.....	233
12.3 Liderii clasei de elevi	235
a. Afirmarea liderilor	235
b. Funcțiile și calitățile liderilor	237
c. Stilurile de conducere și influența lor asupra grupului.....	239
12.4 Elevii „slabi” și „inadaptații” clasei; abandonul școlar	241
Aplicații.....	245
Capitolul 13 Dinamica grupului de școlari ai clasei.....	246
13.1 Semnificația „dinamicii grupului”	247
13.2 Planurile de manifestare a dinamicii grupurilor	247
a. Procesul de realizare a sarcinilor școlare	250
b. Procesul de comunicare	255
c. Procesul de influență	268
d. Procesele afectiv-apreciative	
Aplicații.....	275
Capitolul 14 Cunoașterea clasei de elevi ca grup social.....	276
14.1 Utilitatea cunoașterii clasei de elevi ca grup social	277
14.2 Obiectivele cunoașterii clasei de elevi.....	279
14.3 Fișa de caracterizare a clasei	282
14.4 Metode și tehnici de cunoaștere a grupurilor.....	286
a. Observația sistematică.....	286
b. Tehnica sociometrică.....	290
c. Autobiografia grupului.....	296
d. Profilul psihosocial al grupului	297
Aplicații.....	300
PARTEA a IV-a	
Școala și comunitatea.....	301
Capitolul 15 Mediul social al școlii	302
15.1 Elementele componente ale mediului social al școlii	303
15.2 Comunitatea	304
15.3 Parteneriatul organizațional al școlii	305
A. Unitatea școlară în cadrul parteneriatului.	305

B. Strategii de colaborare și comunicare cu partenerii școlii.....	308
a. Colaborarea și comunicarea școlii cu familiile elevilor	308
b. Colaborarea cu administrația locală.....	312
c. Colaborarea și comunicarea cu agenții economici locali	313
Aplicații.....	315
Capitolul 16 Adaptarea acțiunilor școlii la mediul ei educativ	316
16.1 Intervenția școlii pentru sprijinirea educativă a elevilor defavorizați socio-economic	317
a. Asigurarea programelor de intervenție timpurie	317
b. Furnizarea educației compensatorii	318
c. Asigurarea programele suplimentare înainte și după orele de școală.....	319
d. Asigurarea îndrumătorilor și meditatorilor	320
e. Utilizarea stimulentei și a descurajărilor.....	321
16.2 Combaterea factorilor care amenință sănătatea și siguranța copiilor	322
a. Prevenirea abuzului și a neglijenței față de copii	322
b. Prevenirea și abordarea problemelor de graviditate în adolescență	323
c. Prevenirea răspândirii bolilor transmisibile	324
d. Prevenirea sinuciderilor, a rănilor și a deceselor accidentale ..	326
e. Prevenirea violenței în școli	328
f. Prevenirea consumului de droguri	333
16.3 Abordarea socio-pedagogică a diversității culturale în școli	336
a. Semnificații ale educației multiculturale și interculturale	336
b. Educația celui diferit cultural.....	341
c. Abordarea relațiilor umane	342
d. Activitatea de studiu în grupuri multiculturale	344
e. Abordarea multiculturală	344
Aplicații.....	345
Bibliografie	347